

Giuseppe Verdi
REQUIEM
solidarni z Ukrainą!

GIUSEPPE VERDI
REQUIEM

Messa da Requiem

msza żałobna na solistów, chór i orkiestrę
prapremiera – Mediolan, 22 maja 1874

części utworu:

Requiem aeternam i *Kyrie*
Dies irae
Domine Jesu Christe
Sanctus
Agnus Dei
Lux aeterna
Libera me

wykonawcy:

Joanna Woś (sopran)
Bernadetta Grabias (mezzosopran)
Dominik Sutowicz (tenor)
Robert Ulatowski (bas)

oraz chór i orkiestra Teatru Wielkiego w Łodzi

dyrygent **Adam Banaszak**

kierownictwo muzyczne – Adam Banaszak
kierownictwo chóru – Maciej Salski
realizacja światła - Sławomir Kowalczyk
opracowanie scenograficzne - Izabela Karaśkiewicz

SOLIDARNI Z UKRAINĄ

koncert charytatywny – 24 czerwca 2022

o utworze

To monumentalne dzieło, drugą po *Requiem* Mozarta, najstynniejszą kompozycję muzyki sakralnej, Giuseppe Verdi zadedykował w pierwszą rocznicę śmierci - Alessandro Manzoniemu, włoskiemu poecie i pisarzowi, którego bardzo cenił, obdarzał wielkim szacunkiem i podziwił. Dzieło po raz pierwszy wykonano 22 maja 1874 roku w kościele San Marco w Mediolanie z udziałem Teresy Stolz, Marii Waldmann, Giuseppe Capponiego i Ormondo Mainiego, pod batutą samego kompozytora; trzy dni później utwór zaprezentowała mediolańska La Scala.

Verdi swoją muzyką - zresztą nie po raz pierwszy - bez reszty zawładnął publicznością; byli tacy, którzy ze względu na konstrukcję muzyczną i dramaturgiczną, nazwali dzieło mistrza (komplementując go tym samym) monumentalną *grand opera*, która bez teatralnych dekoracji i wytwornych kostiumów, z każdą frazą muzyczną budzi w słuchacza wielkie emocje, do głębi porusza jego wrażliwość, a wyobraźni nie pozwala na chwilę wytchnienia.

I do dziś się nic nie zmieniło: Verdi wcale się nie zestarzał, jego opery „aktualizowane” przez kolejne pokolenia realizatorów - mają się całkiem nieźle, a wykonania jego ponadczasowego i jakże dramatycznego *Requiem* zawsze stają się świętem dla wykonawców i melomanów.

o kompozytorze

GIUSEPPE VERDI urodził się w wiosce Le Roncole w okolicach Busseto w ówczesnym Księstwie Parmy. Gdy był dzieckiem zaczął pobierać pierwsze, nieregularne lekcje muzyki od miejscowego organisty. W wieku 18. lat Verdi próbował dostać się na studia do konserwatorium w Mediolanie, jednak jego kandydatura została odrzucona z powodu przekroczenia wieku uprawniającego do rekrutacji. Dzięki wsparciu finansowemu Barezziiego, nawiązał kontakty z muzykami La Scali: był obecny na występach oraz pobierał prywatne lekcje od klawesynisty, Vincenzo Lavigna.

W 1836 wrócił do Busseto, gdzie podjął pracę nauczyciela muzyki i organisty, tego samego roku ożenił się z córką swojego mentora, Margheritą Barezzi. Z tego związku urodziło się dwoje dzieci: Virginia (1837-1838) i Icilio (1838-1839), które zmarły w odstępach kilku miesięcy. Korzystając z kontaktów zdobytych w Mediolanie uzyskał z La Scali umowę na swą pierwszą operę, *Oberto* (1839), która otwiera najdłuższą i najpiękniejszą karierę w dziejach gatunku. Niestety pierwsze kompozycje nie przyniosły sławy i pieniędzy. Z przyczyn finansowych Verdi zdecydował się ponownie przenieść do Mediolanu. W 1840 roku zmarła pierwsza żona Verdiego.

W 1842 impresario La Scali, Bartolomeo Merelli przedstawił Verdiemu libretto *Nabucco*, do którego w krótkim czasie Verdi skomponował muzykę. Opera odniosła sukces przynosząc kompozytorowi popularność, zaś chór z trzeciego aktu *Va, pensiero...* stał się nieoficjalnym hymnem Włoch. W tym samym roku Verdi poznał Giuseppinę Strepponi, która stała się jego wierną towarzyszką życia, ale z którą ożenił się dopiero po 17 latach związku w 1859 roku.

Lata 40. XIX w. to okres ruchów wolnościowych we Włoszech, a burzliwe manifestacje, które towarzyszyły niektórym przedstawieniom *Nabucca* i *Ernani-go*, sprawiły, że zaczęto kojarzyć Verdiego z ruchem patriotycznym na rzecz zjednoczenia Włoch. Faktem jest, że wszystkie jego opery pisane w tym czasie mówią o walce o wolność podbitych i uciśnionych ludów.

Po sukcesie *Nabucca* zaczął się dla Verdiego okres sukcesów i porażek, ale jak sam pisał były to „lata na galerach” (14 oper w 8 lat), był to charakterystyczny cykl rozwoju jego geniuszu. W tym czasie powstały takie opery, jak m.in.: *Lombardczycy* (1843), *Ernani*, *Dwaj Foscari* (1844), *Joanna d'Arc* (1845), *Atylla* (1846), *Makbet* (1848), *Korsarz* (1848). W 1845 Verdi przeniósł się do Paryża. Dla tamtejszej opery skomponował *Jerusalem*, będącą francuską adaptacją *Lombardczyków*. Po niedługim pobycie w Paryżu, Verdi i Giuseppina Strepponi wracają do Busseto, ale nieprzyjazna atmosfera związana z brakiem akceptacji wolnego związku Verdiego i Giuseppiny sprawia, że ponownie wyjeżdżają do Paryża, gdzie powstaje *Trubadur* oraz *Traviata* (1853).

W 1861 Verdi zaangażował się w życie polityczne: został wybrany do parlamentu, zaś w 1874 został senatorem. W tym okresie skomponował trzy następne opery, do dziś cieszące się uznaniem: *Moc przeznaczenia* (1862), *Don Carlos* (1867) oraz najstynniejszą z nich - *Aida* (1871).

W wieku 74 lat, w roku 1887 Verdi skomponował *Otella*, zaś sześć lat później napisał muzykę do swej ostatniej opery, *Falstaff*. Zmarł 27 stycznia 1901 w Mediolanie. Pogrzbek odbył się, zgodnie z wolą kompozytora, bez honorów i bez muzyki, zęgnął go jednak ponad 200 tys. ludzi. Byli wśród nich: Arrigo Boito, Giacomo Puccini, Pietro Mascagni, Ruggiero Leoncavallo, Umberto Giordano. Miesiąc po śmierci ciała Verdiego i jego drugiej żony, przy akompaniamencie *Va, pensiero* w wykonaniu chóru La Scali, który poprowadził sam Arturo Toscanini, zostały złożone w kaplicy Casa di Riposo per Musicisti, ceremonii towarzyszył tłum ponad 300 tys. ludzi.